

5. Рейтинг сервісу банків України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.prostobankir.com.ua/marketing_reklama_pr/stati/rejting_servisa_bankov_ukrainy
6. Які банки краще – українці змінюють уподобання : [Електронний ресурс] // Матеріали аналітичної агенції ГФК Юкрейню. – Режим доступу : http://www.gfk.ua/public_relations/press/press_articles/004176/index.ua.html

Тригубенко М.О.

УДК 336

БІЗНЕС-ОСВІТА ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН СУЧАСНОСТІ ТА ФАКТОР ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО УСПІХУ

Постановка проблеми та актуальність теми. Економіка України, що розвивається і інтегрує у міжнародний бізнес-простір, збільшує кількісний та якісний попит на керівників формації. Це у свою чергу дає імпульс важливим новим явищам у вітчизняній бізнес-освіті, один з головних векторів еволюції якої сьогодні полягає у засвоєнні міжнародних стандартів професійної підготовки менеджерів. Динамічно зростає число тих, хто отримав або планує отримати диплом МБА (майстра бізнес-адміністрування - Master of Business Administration) [3]. Розширюється також коло інститутів, які бажають виступити провайдером таких програм, інтенсифікується і конкуренція між ними. Ця конкуренція змушує багатьох учасників ринку різко активізувати свої маркетингові зусилля, масштабно використовувати потенціал різноманітних PR-акцій. Проте, на жаль, в умовах ресурсних обмежень, відсутності традицій дослідження практики менеджменту цей маркетинговий шум в основному зводиться лише до фрагментарних декларацій в основному тієї чи іншої школи. Одна з головних небезпек такої ситуації полягає у провокуванні у майбутніх менеджерів нереалістичних сподівань стосовно своєї кар'єри. Проявою цього намагання багатьох випускників перекидати відповідальність за свій професійний розвиток на роботодавців або на ті ж школи бізнесу.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Різні аспекти розвитку бізнес-освіти розглядаються у працях Зубкова Є.В., Карлика М.А., Кузьміна Я.М та ін. Якісне дослідження складових підприємницького успіху та визначення факторів, що формуються у сфері бізнес-освіти здійснили Євенко Л.І., Філонович С.Р., Годін В.В., Алькема В.Г., Радкевич А.Д., Крюченко О.С., Стаценко В.Н. Тематикою співпраці бізнесу та освіти в Україні до цього часу цікавились переважно представники бізнес-середовища, зокрема Береза Н., Завилов М., Сфремова О., Рутицька В.

Мета статті. З'ясування сутності та змісту бізнес-освіти як соціального феномену сучасності та важливого фактору підприємницького успіху.

Відповідно до поставленої мети було визначено такі основні завдання:

1. Визначити головну мету та завдання бізнес-освіти з погляду комплексного підходу до характеристики цього явища.
2. Проаналізувати вимоги щодо практичної підготовки фахівців ставить перед закладами освіти бізнес-освіти бізнес-середовище.
3. Обґрунтувати феномен бізнес-освіти як важливий фактор підприємницького успіху.
4. Розглянути нову модель професіоналізації менеджера як невід'ємної складової сучасної бізнес-освіти.

Виклад основного матеріалу. Не зважаючи на певну усталеність терміну «бізнес-освіти» в існуючій системі освіти, його сутність та зміст остаточно не сформулились. Виходячи з соціальної важливості економіки та значного синергетичного ефекту від її співробітництва з освітою така складова системи освіти як бізнес-освіта може трактуватись як певна сукупність структурованих та систематизованих знань впорядкування певною справою [1, с.124]. Бізнес-освітою вважається підготовка сукупності або певний набір освітніх процесів, які спрямовано на формування визначеного набору компетенції у випускників. Інші автори розглядають бізнес-освіту як систему освітніх закладів, діяльність яких спрямована на підготовку та перепідготовку фахівців для сфери бізнесу. З цієї позиції на сьогодні існують декілька точок зору. Перша полягає в тому, що бізнес освіта як складова професійної освіти це система навчальних закладів у яких навчання бізнесу і ринковими відносинам поєднується з ринковими механізмами управління навчальним закладом [1, с. 137]. Друга точка зору визначає бізнес-освіту як певний набір спеціалізованих освітніх програм. наприклад з маркетингу, фінансів, страхування, інноваційних технологій тощо [1, с. 155]. Третя точка зору ґрунтується на фундаментальному підході до опанування знань [1, с. 161]. Навіть консерватори від освіти погоджуються, що навчити підприємству не можливо прослухавши набір ґрунтовних теоретичних курсів. Важливо забезпечити заглиблення слухачів в практичне середовище бізнесу та сформувати вміння і навички щодо моделювання різних альтернатив його розвитку. Отже, з цієї позиції бізнес-освіта є специфічна система організації і проведення навчання та контролю знань яка ґрунтується на вихованні вмінь і навичок шляхом: аналізу ситуацій з ділової практики, комунікативної групової взаємодії та індивідуальної креативної діяльності слухачів [2].

Головною метою бізнес-освіти є формування вмінь, навичок та компетентності у фахівців, що дозволяють створити оригінальні бізнес-пропозиції, які високо оцінюються споживачами та забезпечують здатність випередити конкурентів протягом довгострокового періоду. Концептуально бізнес-освіту визначено складовою професійної освіти, яка орієнтована на задоволення потреб особистості, групи, суспільства і держави. Виділення бізнес-освіти в окрему складову пов'язане з формуванням більш широкою

спектру не тільки професійних, але й ділових навичок. В бізнес-освіті крім навчання підприємству і бізнес-стандартам, значна увага приділяється розвитку лідерства та бізнес-дослідженням. Важливими складовими компонентами підготовки фахівця у сфері бізнес-освіти є: загальноосвітня, правова, професійна, психолого-педагогічна, економічна підготовка, менеджмент-освіта і само-менеджмент. Частка кожної складової підготовки та співвідношення окремих складових в процесі формування фахівця залежить від багатьох факторів, основними з яких є такі: побажання представників бізнесу та органів місцевого самоврядування, виду діяльності та сфери використання, індивідуальних здібностей і запитів, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення. Виходячи з структури змісту бізнес-освіти, можна стверджувати, що така освіта, з одного боку - є динамічною системою знань, аспектів, методів і психолого-педагогічних технологій, яка постійно еволюціонує і вдосконалюється, з іншого - це відкрита соціально-економічна система, що враховує індивідуальні, колективні, місцеві, регіональні, суспільні та загальнодержавні аспекти. Зміст такої підготовки і відповідне професійне призначення фахівців бізнес-освіти на сьогодні лише формується. Бізнес-освіта як важлива складова освітньої діяльності, повинна мати свої критерії якості, які визначаються складовими компонентами, і змістом встановленим окремо для кожного рівня. Основним критерієм якості такої освіти повинна бути практична корисність (попит на фахівців) та створювана додаткова вартість (результати діяльності випускників) [4].

Підприємницька діяльність має різні аспекти, характеристики, критерії та параметри. Найголовніша суспільна мета цієї діяльності задовольняти необмежений спектр потреб людей шляхом виробництва благ в процесі цілеспрямованої трансформації сукупності наявних ресурсів. На даному етапі важливим є встановлення впливу бізнес-освіти на успіхи в підприємницькій діяльності. Одним із елементів успіху підприємця є бізнес-освіта, основне завдання якої – формувати особистість для життєдіяльності в бізнесовому середовищі, активну особистість, яка самостійно розвивається. Бізнес-освіта дає підґрунтя для дій підприємця з урахуванням юридичного, управлінського, морально-етичного, економічного та інших аспектів діяльності. Вона дає ключові знання для ефективного використання наявних ресурсів та залучених інвестицій. Знання у сфері бізнесу дає можливість моделювати алгоритми процесів з реалізації різних варіантів підприємницьких ідей. Підприємець, що має знання і навички у сфері бізнесу діє не на підставі відомих і стереотипів, а веде пошук нестандартних, нетипових рішень. Навички реалізації дій у сфері бізнесу дають підприємцю можливість діяти чітко, реалістично, не гаючи часу на етапі напрацювання інформаційного поля і прийняття рішення. Бізнес-освіта дає можливість опанувати навички напрацювання та аналізу альтернатив розвитку процесів і подій у сфері бізнесу, розвивати лідерські якості, раціонально мислити в умовах нестабільності та стресових ситуацій. Важливим компонентом, який формується у сфері бізнес-освіти, є бізнес-етика - компонент, який є філософією усіх напрямків мислення та дій підприємця [3]. Таким чином, в сучасних умовах не можливо бути успішним в підприємницькій діяльності без опанування знаннями і вміннями, необхідними для ведення бізнесу. Отже, підприємцю необхідно розвивати свій інтелект, здібності розуму і духовність. Це є важливим завданням бізнес-освіти і запорукою підприємницького успіху. Згідно сучасного бачення підприємець повинен постійно навчатись протягом всього життя. Навчання з його позиції розглядається як можливість аналізу та синтезу невербального досвіду та розвитку власного креативного потенціалу з метою вдосконалення параметрів функціонування бізнесу.

Полеміка навколо вітчизняної бізнес-освіти в основному зводиться до того, якими якостями має володіти професійний керівник. В бізнесі діють «правила виживання», але, одночасно з цими правилами, вирішальну роль у забезпеченні стійкості бізнесу відіграють психологічні якості людини: запаси біоенергетики, психоемоційна стійкість перед труднощами та невдачами, відсутність сильних коливань емоцій та життєва активність [5]. Бізнесмену потрібний особливий тип мислення, який не фіксував би факти, а володів так званою «аналітичністю», даючи логіко-математичну оцінку наслідкам прийнятих рішень, підприємець повинен бути комунікабельним і швидко перелаштовуватись в процесі спілкування з такими групами людей: персоналом, клієнтами, споживачами, постачальниками, засновниками, управляючими, конкурентами. Серед людей кожної групи і між різними групами можуть зустрічатись люди з найрізноманітнішими психологічними характеристиками. Представляти особливості психологічної структури особистості повинен досвідчений підприємець, менеджер. Особливо значущим це являється для засновників, що формують для себе систему управління. Можливості організаторських перетворень майбутнього фахівця пропонуємо описати «ною» моделлю професіоналізації менеджера [4; 5]:

$$\begin{array}{ccccccc}
 \text{C} & & \text{Ds} & & \text{V} & & \text{Fs} & & \text{R} \\
 \text{Change} & = & \text{Dissatisfaction} & * & \text{Vision} & * & \text{First step} & > & \text{Resistance} \\
 \text{Організаційні} & & \text{Незадоволеність} & & \text{Образ бажаного} & & \text{Програма дій} & & \text{Протистояння} \\
 \text{зміни} & & \text{керівництва} & & \text{майбутнього} & & & & \text{організаційним} \\
 & & \text{станом справ} & & & & & & \text{змінам}
 \end{array}$$

Рис.1. Рівняння визначення професіоналізації менеджера

Якщо перейти до числових параметрів, то значення величини R, що характеризує протистояння новим інноваційним викликам, є значним, подолання якої потребує високого професіоналізму менеджера. Чим вищий рівень бізнес-освіти, тим далі відходить від безпосередньої участі в господарських справах власник-підприємець, стаючи менеджером. Його основними задачами стають наступні: визначення цілей бізнесу; підбір і розміщення людей; орієнтація персоналу на цілі бізнесу; виключення непотрібного суперництва

(амбіції, претензії). У загальному вигляді модель професіоналізації менеджера містить такі компоненти (Рис. 2).

Бізнес – особливий вид діяльності, де специфічні риси характеру особистості бізнесмена мають виключну роль досягнення успіху. Центральне місце в системі бізнес-освіти як рушійного фактору майбутнього підприємницького успіху повинно належати, насамперед, розгляду основних етапів еволюції бізнесмена: підприємець→менеджер→інвестор→лідер [5].

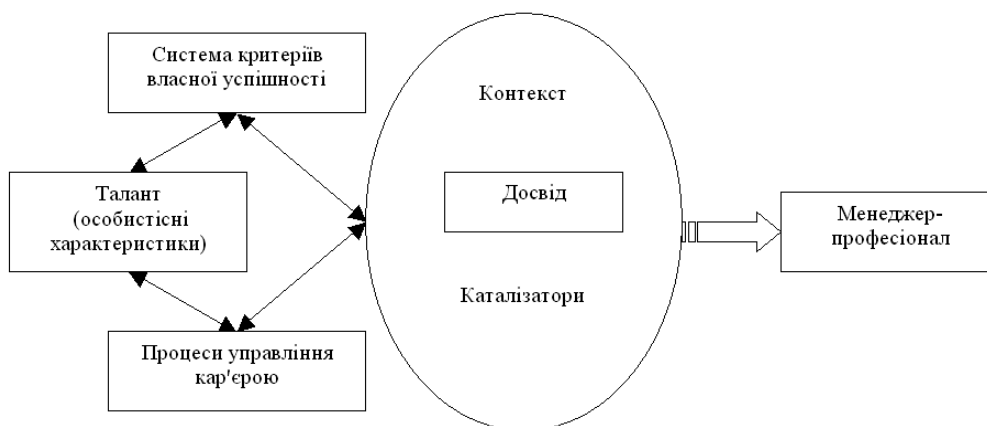

Рис.2. Модель професіоналізації менеджера

Особливості категорій мислення бізнесмена на етапах розвитку його особистості наступні: а) підприємця цікавить замовлення і замовники, ефективність угод; б) менеджер зосереджує увагу на організації контролю і виконання; в) інвестор аналізує бізнес-плани та оцінює ризики; г) лідера цікавить максимізація як імовірності виграшу, так і ймовірності програшу.

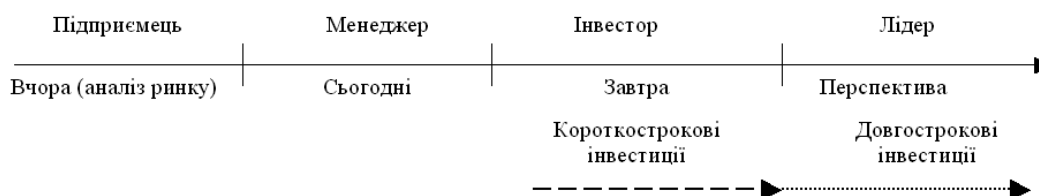

Рис. 3. Етапи розвитку особистості бізнесмена

Практично неможливо передбачити, хто саме може стати успішним підприємцем. Практика менеджменту сьогодні випереджає психологію. Тому швидше мова повинна йти про те, що повинен робити менеджер, а не про те, хто здатний зробити це. Високо інтелектуальні особистості можуть демонструвати найпротилежніші сторони поведінки: заплутувати найпростіше; «роздувати» проблему; з конкретної задачі робити десять; уникати відповідальності. Саме бізнес-освіта дає можливість знаходити сутність явища у видимому хаосі даних, реально вирішувати проблему без застосування аналітичних моделей бізнес-процесів і рекомендацій ПЕОМ. Бізнес-освіта дає можливість опанування прийняття негайних рішень, а не роздумів. Практика бізнесу має ліміт часу, що унеможливує застосування колективного розуму та мозкових штурмів, властивих академічним аудиторіям. Основні завдання бізнес-освіти – дисциплінувати, фіксувати і зберігати ідеї, плани, мрії, сприяти професійному рівню, забезпечувати емоційну-психологічну стійкість менеджера.

Висновки. Отже, в Україні надзвичайно важливою є проблема розвитку бізнес-освіти, яка орієнтована на задоволення потреб особистості, суспільства і держави. Критеріями якості такої освіти повинні бути практична корисність та створювана додаткова вартість. Якість підготовки фахівців бізнес-освіти оцінюється не стільки органами управління освітою, стільки, в першу чергу, ринком. Освітнім закладам необхідно намагатись готувати фахівців не тільки на принципах впровадження якісних показників, що характеризуються середнім рівнем їх загального розвитку (формування фахівців-виконавців), але й розвивати професійну і соціальну мобільність випускників, що можливе лише за умови побудови тісних зв'язків з бізнесом. Становлення і розвиток системи підприємництва в Україні багато в чому залежить від якісного рівня бізнес-освіти і ефективності її впливу на економіку. вдосконалення бізнес-освіти в Україні є достатньо складний і тривалий процес. Соціально-економічні умови сьогодення вимагають від спеціалістів, крім професійних знань і умінь, ділових навичок вирішення нетипових проблем, економічного складу мислення, лідерства і підприємливості.

Формування фахівця лише в межах навчальної діяльності не забезпечує умов для розвитку його власного потенціалу сьогодні і в майбутньому. Так як переважна більшість сучасних педагогічних технологій зорієнтована на репродуктивне запам'ятовування, а не від рівня засвоєння та ступеня практичного застосування. Тому часто випускник не орієнтується у сфері чи галузі майбутньої діяльності. Його уява про особисту роль у майбутній професійній діяльності є не конкретною, а досить часто і не

правильною. Молодь – найменш консервативний прошарок соціуму. Студентська молодь, яка отримує економічну освіту та готується активно включатись в різні сфери ділового життя, повинна докласти чимало зусиль, щоб засвоїти норми гуманістичної етики, впровадити їх у ділові стосунки із колегами, партнерами, конкурентами. Це сприятиме розвитку цивілізованих ділових відносин на внутрішньому ринку, підійме авторитет національного підприємця в очах закордонних партнерів.

Відродження духовних принципів ведення малого та середнього бізнесу, на нашу думку, є тим шляхом, який може започаткувати оздоровлення української економіки з широким використанням усього потенціалу, передусім людських ресурсів.

Хотілося б нагадати слова відомого мільярдера Д. Рокфеллера, який сказав: «Я з походження - іудей. Я не можу себе назвати членом союзу християн-підприємців за формою, але чому я весь час тут з вами? Тому, що я сам широко вірю і знаю, що християнські моральні цінності, стандарти - найвищі, я їх сам дотримуюсь як у житті, так і в бізнесі. І вам свідчу: вони працюють і в моєму житті, і в моєму бізнесі, і працюватимуть у вашому. Будьте чеснішими, і ви будете багатшими».

Джерела та література:

1. Алькема В. Г. Концептуальні засади підготовки фахівців для комплексного вирішення завдань євроінтеграції / В. Г. Алькема, А. Д. Радкевич, О. С. Крюченко, В. Н. Стаценко // Вчені записки Університету економіки та права «КРОК». – К., 2009. – Вип. 13 – С. 122-178.
2. Евенко Л. И. Обучение в течении всей жизни в бизнес-образование : современные тенденции / Л. И. Евенко, С. Р. Филонович, В. В. Годин // Бизнес-образование. – 2010. – № 4 (14). – С. 9-11.
3. Зубкова Е. В. Международный опыт и национальные особенности бизнес-образования / Е. В. Зубкова, М. А. Карлик, Я. М. Кузьминов // Вопросы экономики. – 2010. – № 1. – С. 19-34.
4. Лайм Фазй. Курс МВА по стратегическому менеджменту / Лайм Фазй, Роберт Рэндел; [пер. с англ.]. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2004. – 608 с.
5. Schein E. N. The Economic Psychology of Business Institution / E. N. Schein, John W. McDavid, Paul K. MacKal. – N. Y. : Elsevier, 2009.

Шевлякова А.В.

УДК 336

СЕКЬЮРИТИЗАЦИЯ АКТИВОВ КАК ЭФФЕКТИВНЫЙ ИНСТРУМЕНТ ФИНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТА В КОММЕРЧЕСКОМ БАНКЕ

Поскольку все коммерческие банки заинтересованы в получении дешевых источников финансовых ресурсов и их диверсификации, перераспределении рисков и увеличении собственной ликвидности, именно секьюритизация активов банка сможет стать надежным механизмом в достижении этой цели. Кроме того, секьюритизация - это механизм управления балансом банка, а также способ улучшения нормативов адекватности капитала и уменьшения объема средств, подлежащих резервированию. Про эффективность секьюритизации свидетельствует позитивный опыт зарубежных стран, в которых она успешно используется. Секьюритизация чрезвычайно актуальна и для финансового рынка Украины, что определяет необходимость ее дальнейшего исследования и определения возможности использования в Украине.

Проблеме секьюритизации активов коммерческих банков посвящены труды таких зарубежных и отечественных экономистов, как Дж.Ф.Маршала, С.Фроста, А.Меньшиковой, Д.Наумова, Л.Примостки, Е.Чуб и др.

Цель статьи состоит в определении основного содержания секьюритизации банковских активов и методов ее реализации, а также выявлении основных проблем и перспектив использования секьюритизации в банковской системе Украины.

В настоящее время нормативного определения секьюритизации в Украине не существует. Е.Чуб определяет «секьюритизацию как операцию, в процессе которой банк продает полностью или частично выданный кредит и передает право получения основного долга и процентов по нему новому кредитору, причем не обязательно банку» [1].

Отечественный словарь банковских терминов определяет, что секьюритизация – это процесс трансформации неликвидных финансовых активов банка в ликвидные ценные бумаги. Суть состоит в том, что банк эмитирует под часть доходных активов (ипотечные или потребительские займы) ценные бумаги и реализует их на открытом рынке. Залог объединяется в пул, под который эмитируются ценные бумаги, похожие на обычные облигации, что гарантирует выплату фиксированного процента. Приобретение инвестором эмитированных ценных бумаг дает ему право на часть с пула залогов и соответственно на получение доходов, источником которых являются проценты и основная сумма платежей с предоставленных залогов [2].

Таким образом, секьюритизация описывает процесс рефинансирования активов банка, которые приносят доход, путем превращения таких активов в ликвидную форму через эмиссию облигаций или других ценных бумаг. То есть с помощью трансформации неликвидных активов в ликвидные секьюритизация повышает ликвидность и уменьшает кредитный риск финансового учреждения.

В мировой практике выделяют три метода проведения секьюритизации: